

КОНЦЕПЦІЯ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

У М. КРЕМЕНЧУЦІ

(Роман Каць, директор проекту «Бюро сталого енергетичного розвитку ОСББ м. Кременчука», 099 4754304, frgk@ya.ru)**1. Підбір осіб, які будуть займатися енергоменеджментом у місті.**

Для початку – створення у міськвиконкомі нової штатної одиниці енергоменеджера чи покладення цих обов'язків на вже існуючого спеціаліста. В нашому випадку (місто з населенням понад 230 тис. чол.) недостатньо одного спеціаліста, бо число бюджетних установ, які будуть входити в систему енергоменеджменту, досить значне.

Скоріше, підійде варіант напрацьований в інших великих містах України: відділ енергоменеджменту у виконкомі і відповідальні енергоменеджери в кожному із управлінь (освіта, культура, спорт, тощо). Найнижчою ланкою системи є відповідальні за енергоспоживання особи в самих бюджетних установах, як правило це завгосп, або йому подібний спеціаліст.

До відділу енергоменеджменту входять 3 категорії спеціалістів чи експертів: технічний спеціаліст (енергоменеджер), інформаційний менеджер (PR-менеджер), спеціаліст із залучення інвестицій (економіст, фінансист).

В умовах обмеженості бюджетних можливостей, функцію PR-менеджера можна перекласти на працівників прес-служби виконкому.

2. Аналіз стану справ в сфері енергоспоживання в бюджетних установах.

Даємо енергоменеджеру (або відділу енергоменеджменту) завдання провести в певний термін збір первинної інформації по енергоспоживанню в бюджетних установах протягом хоча б останніх 3 років. Ці дані збираємо, групуємо і аналізуємо. Це є та основа на якій буде базуватись розрахунок лімітів для кожної із установ на майбутній рік. Зібрані дані оформлюються у звіт і надаються керівництву міста на ознайомлення, попутно вказавши на основні виявлені проблеми, наприклад:

- непрогнозованість споживання енергоресурсів;
- невиправдані великі витрати порівняно із аналогічними будівлями;
- відсутність жорсткого контролю з боку керівників установ;
- низький рівень відповідальності працівників установ, на яких покладено функції з енергозбереження.

3. Виявлення політичної волі керівництва міста та формування місцевої нормативно-правової бази щодо енергозбереження (у бюджетній сфері, а потім і в інших) – дуже важливий етап.

Розрахунок лімітів споживання енергоресурсів, як і стимулювання до їх виконання, має базуватись на місцевих нормативних актах. Для прикладу наведено проект Положення «Про ліміти на споживання енергетичних ресурсів бюджетними установами» та проект Положення «Про матеріальне стимулювання керівників та персоналу за раціональне використання енергетичних ресурсів» (Додаток №№1, 2). Можливо, подані в них розрахунки є трохи складними. Насправді на практиці все набагато простіше. Головним чинником стимулювання економії для керівників бюджетних установ

послужить сама перспектива можливості недоотримати премію, якщо в них буде систематичне нічим не пояснене недотримання лімітів.

4. **Паралельний хід стратегічного характеру** – розробка міського муніципального енергетичного плану (це завдання, яке ставить перед містом Програма РМТ; міський голова Глухов М.В. підписав відповідний меморандум). Приклад – проект Стратегії сталого розвитку м. Кременчука в сфері енергоспоживання на 20011-2020 роки (Додаток №3). Це **декларативний документ**, де визначаються напрямки роботи:

- енергоменеджмент;
- зменшення обсягів споживання енергоресурсів;
- зменшення викидів в атмосферу парникових газів;
- використання альтернативних джерел енергії (наприклад, біогаз зі сміттєзвалищ, спалювання твердих побутових відходів після сортування);
- інформаційна і просвітницька робота (організації і установи, лікарні, школи, вузи, училища, підприємства, ОСББ тощо).

Добре було на кожний наступний рік затверджувати і Програму реалізації Стратегії сталого розвитку м. Кременчука в сфері енергоспоживання на 20011-2020 роки (Додаток №4). Під цю Програму необхідно закладати певну суму коштів з міського бюджету для отримання фінансування багатьох заходів в галузі енергозбереження протягом конкретного року.

Ні в якому разі не можна піддаватися ілюзії, що енергозбереження можливе в умовах економії. Енергозбереження – це діяльність, яка на початку потребує значних капіталовкладень, а вже згодом вона принесе економію.

Слід також привести таку інформацію: більшість європейських міст, які ставали на шлях енергозбереження, починали займатися енергозбереженням з вуличного освітлення міст. Це потребувало невеликих інвестицій, швидко приводило до запланованого результату (добре освітлені вулиці міст, і не лише центральні) і швидко окупалося (впродовж 2-2,5 років). В сумі це давало конкретну користь і місцевим громадам, і місцевим політикам.

5. **Ліміти**. На основі проведеного аналізу про енергоспоживання протягом останніх 3 років, по кожній бюджетній установі встановлюємо планки щомісячних максимальних величин споживання кожного виду енергоресурсів (тепло, вода, електрика).

До кожної установи бажано використати індивідуальний підхід і не затверджувати ліміти такі ж самі, як обсяги минулорічного споживання. Наприклад, маємо дві установи що мають приблизно однакову площу, кількість електроприладів, тощо, а в одній із них споживання вище ніж в іншій. Лімітом потрібно трохи урізати обсяги тій установі, яка спожила невиправдано багато. Цим самим ми мотивуємо керівництво більш витратної установи пильніше слідкувати за тим, чи виключається світло там де його не потрібно в даний момент, чи закриваються водяні крани, чи заклеєні вікна та теплоізольовані вхідні двері на зиму тощо.

Ліміти енергоспоживання затверджуються **Розпорядженням** і доводимо до кожного керівника під підпис.

6. **В тому ж Розпорядженні про ліміти окремим пунктом записуємо започаткування системи енергомоніторингу**. Зобов'язуємо керівників установ

до ведення цього моніторингу (або потижнево або щомісячно). Тобто, якщо маємо подобову схему - кожного дня в певній годині (конкретно встановленій) завгосп зобов'язаний пройтись по усіх лічильниках в установі, зафіксувати їх покази і телефоном передати їх енергоменеджеру. Енергоменеджер таким чином отримує показники добового споживання, які заносить у відповідні бази даних. В кінці місяця всі установи здають звіт про подовове споживання, в якому усі цифри мають співпадати із тими що надаються енергоменеджеру по телефону. Це надзвичайно дієвий і ефективний захід який обов'язково себе виправдає (досвід українських міст, які впровадили систему енергоменеджменту, говорить про 5-15% економію енергоресурсів лише за рахунок енергомоніторингу) і можна буде вже дуже швидко побачити як споживання почне виходити на обґрунтований рівень. В перші періоди явно буде присутнє незадоволення від керівників установ, але тут головне не йти на поступки і продовжувати почате.

7. Аналіз виконання лімітів. Щомісячно енергоменеджер готує звіт про виконання лімітів бюджетними установами і подає його на міському голові або його заступнику, начальнику УЖКГ. За результатами цих звітів раз у місяць чи квартал збирається нарада з керівниками, на якій ці цифри озвучуються, вислуховуються пояснення про можливі обґрунтовані причини перевитрат. Там де цих обґрунтованих аргументів немає або присутнє елементарне небажання усунути перевитрати, приймається рішення про попередження керівнику відповідної організації чи установи. А, відповідно, наявність попередження тягне за собою недоотримання премії. Важливо не рубати з плеча і відрізнити дійсно аргументовані доводи. Якщо ліміт занижений і його не можна було виконати – карати не можна.

8. За підсумками півріччя вже матимемо картину стосовно того наскільки вдало були обрані ліміти. Десь впливе їх заниженість і нереальність. Тоді розпорядженням міського голови проводимо їх уточнення. (див. доданий документ).

9. За підсумками півріччя незадоволеність керівників установ пройде і всі налаштуються на нормальний ритм роботи (з досвіду українських міст, які впровадили систему енергоменеджменту). Завгоспи слідкують щоб енергоресурси не витрачались «на вітер», щоденно фіксують покази лічильників і передають енергоменеджеру. Енергоменеджер аналізує, при потребі вживає заходів – телефонує керівникам установ, нагадує про ліміт, навідується з перевітками. Щомісячно готуються звіти про виконання лімітів, вони обговорюються на нарадах з керівниками, робляться попередження і заохочення. При потребі ліміти уточнюються.

10. Важливо не забувати про Стратегію, адже енергоменеджмент – це лише перший крок. Дійсно було б добре затвердити програму енергозбереження на рік і забити під неї кошти з міського бюджету. Регулярно проводити різні інформаційні заходи в школах, публікувати матеріали в пресі, тощо.

11. Неодмінна діяльність – постійно шукати можливості залучити кошти під капітальні заходи з енергозбереження, проводити енергоаудити, утепляти будівлі, міняти вікна, ремонтувати системи опалення, тощо.